

Nr 61

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ratifikation av vissa av Internationella arbetsorganisationens konferenser år 1946 vid dess tjuguaåttonde sammanträde och år 1958 vid dess fyrtioförsta sammanträde (sjätte respektive sjunde sjöfartskonferensen) antagna konventioner.

Genom en den 14 april 1961 dagtecknad proposition, nr 163, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslagit riksdagen att godkänna att Sverige ansluter sig

dels till en vid Internationella arbetsorganisationens konferens år 1946 vid dess tjuguaåttonde sammanträde (sjätte sjöfartskonferensen) antagen konvention (nr 73) angående läkarundersökning av sjömän,

dels ock — vid tidpunkt, varom uppgörelse kan träffas mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge — till en vid organisationens konferens år 1958 vid dess fyrtioförsta sammanträde (sjunde sjöfartskonferensen) antagen konvention (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän.

Texterna till konventionerna har såsom bilagor (Bil. A och B) fogats till propositionen. Beträffande dessa texter får utskottet hänvisa till nämnda bilagor.

Internationella arbetsorganisationens beslutande församling — *Internationella arbetskonferensen* — har vid olika tillfällen behandlat frågor rörande sjöfolkets arbetsförhållanden. Sju sammanträden — sjöfartskonferenser — har sålunda hållits, vilka uteslutande avsett sådana frågor. De två senaste sjöfartskonferenserna — den sjätte och den sjunde — ägde rum i Seattle år 1946 respektive Genève år 1958. Vid den förstnämnda antogs konventionen (nr 73) angående läkarundersökning av sjömän och vid den sistnämnda konventionen (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän. Frågan om ratificering av dessa konventioner har tidigare förelagts riksdagen genom propositionen nr 321 år 1947 respektive propositionen nr 78 år 1959.

Konvention (nr 73) angående läkarundersökning av sjömän

Denna konvention, som trädde i kraft den 17 augusti 1955, har ratificerats av fjorton stater, nämligen Argentina, Belgien, Bulgarien, Canada, Cuba, Finland, Frankrike, Italien, Japan, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal och Uruguay.

För att skapa garanti för ett gott hälsotillstånd bland sjömän har såsom villkor för anställning i skeppstjänst i konventionen föreskrivits, att läkar-

intyg skall företes av sjöman. Konventionen äger tillämpning på samtliga sjömän ombord på fartyg om minst 200 tons bruttodräktighet i såväl inrikes som utrikes fart. Anställning får ske, endast såframt företett läkarintyg visar att sjömannen är duglig för det arbete, med vilket han skall sys-selsättas till sjöss. Utfärdandet av intyg skall föregås av undersökning av legitimerad läkare. Intyget skall ha en giltighet av högst 2 år eller, såvitt avser färgsinnet, högst 6 år.

Vid behandlingen år 1947 av frågan om konventionens ratificering an-mälde dåvarande chefen för handelsdepartementet, att bl. a. denna konven-tion i stor utsträckning berörde ämnen, som då utreddes, och att i yttran-dena över konventionen föreslagits att den för det dåvarande icke skulle ratificeras. Departementschefen anslöt sig till denna mening. — Andra lag-utskottet (utlåtande nr 49) ansåg likaså, att med avgörandet av frågan om konventionens ratificering borde tills vidare anstå. I det fortsatta lagstift-ningsarbetet på området borde dock eftersträvas, att konventionen så små-ningom skulle kunna ratificeras. — Detta blev också riksdagens beslut.

Bestämmelserna om läkarundersökning av sjömän och om läkarintyg för sjömän återfinnes i 32 § sjölagen, 27 § sjömanslagen och 6 § sjöbefälskun-görelsen.

Intill utgången av juni 1961 gällde i lithörande avseenden även bestäm-melser i kungörelsen den 9 juni 1939 (nr 306) angående sjömanshusen i riket samt sjömans på- och avmönstring m. m. (sjömanshuskungörelsen) ävensom i förordningen den 22 maj 1925 (nr 263) angående vissa villkor beträffande hälsotillstånd och kroppsbeskaffenhet för vinnande av anställ-ning å fartyg i viss fart m. m.; jfr förordningen den 31 december 1917 (nr 932) angående läkarintyg för sjöfolk.

Beträffande innehållet av dessa bestämmelser får utskottet hänvisa till propositionen s. 3 f. Här må endast nämnas att frånsatt en bestämmelse, som syftade till en läkarundersökning vart fjärde år av den vaktindelade perso-nalens syn- och hörsel förmåga, ingenting föreskrevs om kontinuerlig läkar-tillsyn av sjömännen. För det stora antal sjömän, som regelbundet mönst-rades utomlands, förekom över huvud taget inte någon allsidig läkartillsyn. Samma var förhållandet med dem, som här i landet sys-selsattes i den inrikes farten.

Spörsmålet om ändrad utformning av de svenska bestämmelserna om lä- karundersökning av sjöfolk har haft nära samband med frågan om regler- na för mönstring och registrering av sjömän. Sedan 1960 års riksdag be- handlat ett i proposition nr 124 framlagt förslag angående nya bestäm- melser härom, har den 14 april 1961 utfärdats en förordning om registre- ring och mönstring av sjömän (mönstringsförordning). Samtidigt har ut- färdats en kungörelse angående läkarintyg för sjöfolk.

Genom mönstringsförordningen, som trädde i kraft den 1 juli 1961, upp- hävdes 1925 års förordning och — med vissa undantag — bestämmelserna i sjömanshuskungörelsen. Kungörelsen angående läkarintyg för sjöfolk ersät- ter från och med sagda dag 1917 års förordning i ämnet.

Enligt de nya bestämmelserna skall en regelbunden hälsokontroll av sjö-

männen ske genom en grundlig läkarundersökning vartannat år. Intyg över sådan undersökning får i allmänhet åberopas vid inskrivning och mönstring som sker intill två år efter utfärdandet. I enlighet med konventionens gränsdragning har kravet på en sådan kvalificerad läkartillsyn endast upprätthållits vid påmönstring av sjöfolk på fartyg med en bruttodräktighet av 200 registerton eller mera. I övriga fall skall nuvarande mera summariska läkarundersökning även framdeles få godtagas.

De bestämmelser om läkarkontroll av sjömän, som sålunda gäller från och med den 1 juli i år, uppfyller konventionens krav. Med hänsyn härtill förordar *föredragande departementschefen, statsrådet Lange*, att konventionen om läkarundersökning av sjömän ratificeras.

Konvention (nr 108) angående nationella identitetshandlingar för sjömän

Konventionen, som trädde i kraft den 19 februari 1961, har hittills ratificerats av Ghana, Guatemala, Honduras och Tunisien. Det bör tilläggas, att Storbritannien — utan att ännu ha ratificerat konventionen men i anledning av densamma — den 1 juni 1960 utfärdat författning om identitetshandling för brittiska sjömän, vilken författning trädde i kraft den 1 september samma år och då ersatte en motsvarande författning av år 1942. Enligt uppgift avses ratificering av konventionen komma att ske från brittisk sida.

Beträffande innehållet i konventionen, gällande svenska bestämmelser samt de yttranden, som avgivits över konventionen, torde få hänvisas till det såsom bilaga till propositionen 1959:78 fogade utdraget av statsrådsprotokollet s. 5—12. Här må endast erinras om att konventionens syfte är att få till stånd en likalydande och likvärdig internationell identitetshandling för sjömän samt att en dylik identitetshandling skall berättiga innehavaren dels att återvända till det land, vilket utfärdat identitetshandling för honom, dels att gå i land i främmande hamn och dels att genom främmande länder företaga sådana resor, som betingas av hans på- och avmönstring av fartyg.

Vidare må erinras om att departementschefen vid anmälan av nämnda proposition gav sin fulla anslutning till konventionens syfte. Med hänsyn till överenskommelsen mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna ansågs emellertid frågan om konventionens ratificering av de nordiska länderna vara en gemensam nordisk angelägenhet, som måste lösas enhetligt. Det anfördes därvid vidare, att utlänningskontrollmyndigheterna i såväl Sverige som Danmark, Finland och Norge rest erinringar mot en ratificering av konventionen på grund av de olägenheter, som ur utlänningskontrollsynpunkt skulle uppstå vid dess tillämpning, men att spörsmålen härom skulle bli föremål för gemensamma nordiska överläggningar mellan representanter för sjöfartsmyndigheterna och för utlänningskontrollmyndigheterna. I avbidan på dessa överläggningar ansågs en ratificering av konventionen från svensk sida icke kunna förordas.

Andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande (19/1959) att det enligt utskottets åsikt var angeläget att Sverige genom att ratificera konventionen bidrog till att dess regler snarast genomfördes och att utskottet således helt delade departementschefens positiva inställning till konventionens syfte. — Riksdagen hade samma mening.

Föredragande departementschefen har anfört:

»Sedan frågan om ratificering av konventionen angående nationella identitetshandlingar för sjömän behandlats av 1959 års riksdag, har frågan varit föremål för överläggningar mellan representanter för de nordiska ministerier, som handlägger sjöfartssociala ärenden, och för de nordiska ministerier, som handhar frågor om utlänningskontrollen. Man har därvid å svensk, dansk och norsk sida blivit ense om att konventionen bör ratificeras, dock under förutsättning att även Storbritannien ratificerar densamma. På finsk sida har man ännu icke kommit fram till ett slutgiltigt ställningstagande. Detta kan dock förväntas ske under hösten 1961. Såsom framhölls vid anmälan av propositionen 1959: 78 i ämnet är — med hänsyn till överenskommelsen mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna — frågan om ratificering av konventionen av de nordiska länderna en gemensam nordisk angelägenhet, som måste lösas enhetligt. Samtidigt som jag tillstyrker, att konventionen ratificeras för Sveriges del, vill jag på grund av förut angivna omständigheter förorda, att ratificering sker först vid tidpunkt, varom uppgörelse kan träffas mellan de nordiska länderna.

Någon lagändring i anledning av ratificeringen är inte erforderlig.»

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot att Sverige ansluter sig till ifrågavarande konventioner.

På grund därav får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 163.

Stockholm den 7 november 1961

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson*, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, fru Carlqvist, fröken Nordström, herrar Lars Larsson, Virgin och Thorsten Larsson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Nilsson i Göteborg*, fru Ekendahl, herr Bengtsson i Varberg, fru Gunne, herrar Fredriksson*, Gustavsson i Alvesta* och Carlsson i Huskvarna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.